

Жердецька Лілія Вікторівна

д.е.н., доцент, завідувачка кафедри банківської справи

Темний Максим Ігорович

студент 4 курсу факультету фінансів та банківської справи

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

МІЖНАРОДНИЙ БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ

Тези присвячено окресленню основних етапів розвитку міжнародного банківського бізнесу. Виділено та охарактеризовано основні аспекти сучасного міжнародного банкінгу: особливості регулювання, розвиток інновацій, конкуренція за ринкову частку та спричинення кредитного буму.

Ключові слова: міжнародний банківський бізнес, регуляторний арбітраж, банківська конкуренція, банківське регулювання

Початок розвитку міжнародного банкінгу припадає на XV століття, коли з'явилися перші банки італійських міст-держав та їх «закордонні» філіальні мережі. Далі розвитку міжнародного банківського бізнесу сприяла поява німецьких торгових банків у XVI столітті, які фінансували торгівлю, промисловість та іноземних суверенів шляхом залучення коштів з грошових ринків в Антверпені. Голландські банки започаткували ранні приклади синдигованих позик і андерайтингу цінних паперів у XVII-XVIII століттях. Водночас перша хвиля глобалізації у банківській справі припадає кінець XIX століття, а створення й зростання сучасних глобальних банків відбулося у XX столітті [1].

Поштовхом розвитку міжнародного банкінгу стала нерівномірність у державному регулюванні банківського сектора економіки окремих країн. А відсутність єдиних норм міжнародного регулювання дозволяло «обійти» певні національні обмеження банківського законодавства. Явище, коли фінансові ресурси перерозподіляються на користь менш регульованих галузей або країн отримало назву регуляторного арбітражу. Саме регуляторний арбітраж став основною причиною швидкого розвитку міжнародного банківського бізнесу в період з 1950 до 2000 рр.. Банки уникали регулювання, яке обтяжувало їхнє внутрішнє фінансування; у цей період фінансова лібералізація розширювала інвестиційні можливості, а фінансові інновації дозволяли удосконалювати інструменти для управління ризиками [2]. Основою для здійснення регуляторного арбітражу стали офшори, де кредитори та позичальники здійснюють операції в іноземній валюті для них обох.

З самого початку офшорна банківська діяльність залучала банківський бізнес тим, що уникала деяких правил, які стосувалися внутрішньої (національної) банківської діяльності. Різниця в регулятивному ставленні до

внутрішнього та офшорного фінансування банків створила еквівалент податкового тиску, який дозволив банкам за кордоном пропонувати вищі процентні ставки для вкладників і нижчі для позичальників. Законодавство США мало найбільший вплив, враховуючи домінуючу роль долара в міжнародній банківській справі. Регулювання в інших країнах також створило можливості для зростання офшорного [2]. Міжнародна банківська справа була інкубатором, а частіше розповсюджувачем фінансових інновацій. Нові або покращені фінансові продукти, зокрема синдіковані позики та деривативи, суттєво змінили спосіб, яким банки керували ризиками, пов'язаними з їхніми міжнародними портфелями [1].

Поєднання регуляторного арбітражу та фінансових інновацій до 1970 рр. призвело до розвитку банківського кредитування, у т.ч. й міжнародного. Фінансова лібералізація та конкуренція між банками за частку ринку сприяли цьому та надавали подальшого поштовху кредитній експансії.

У відповідь на розвиток міжнародного банківського бізнесу почали розвиватися й міжнародні стандарти регулювання банківської діяльності. На цій основі в 1974 р. було створено Базельський комітет з банківського регулювання та нагляду [2]. Варто зазначити, що стандарти регулювання зазнали суттєвих змін з того часу, а поштовхом розробки їх останньої редакції стали наслідки фінансової кризи 2007-2008 рр.

Отже, з 1950 рр. міжнародні банківські операції відбувалися переважно в офшорах, де кредитори та позичальники здійснювати операції в іноземних валютах для них обох. Регуляторний арбітраж, фінансова лібералізація та фінансові інновації сприяли розширенню міжнародного банкінгу, яке тривало кілька десятиліть міжнародної банківської діяльності. Конкуренція між банками за частку ринку сприяла сплеску міжнародного кредитування, що посилювало кредитний бум перед великими фінансовими кризами. Втрати під час фінансової кризи 2007-2008 рр. та регулятивні реформи, що виникли після неї, стримували розширення банків і прискорили зростання небанківських фінансових установ як міжнародних кредиторів. Однак варто зазначити існування тенденцій до посилення регулювання небанківського фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Bertay A., Bruhn M. International Banking. Global financial development report, 2017. URL: <http://www.worldbank.org/financialdevelopment> (дата звернення 01.03.2023)
2. McCauley R., McGuire P., Wooldridge Ph. Seven decades of international banking. BIS Quarterly Review, 2021. URL: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt2109e.htm (дата звернення 01.03.2023)